

การศึกษาสภาพและความคาดหวังของผู้บริหารและครูที่มีต่อการมีจิตสาธารณะ ของนักศึกษาวิชาชีพครู (หลักสูตร 5 ปี)

A Study of States and Expectation of Administrators and Teachers to Public Mind of the Teaching Profession Students (five-years program)

อัจฉราพรรณ กันสุขะ

สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Email: ningyongg@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาสภาพและความคาดหวังของผู้บริหารและครูที่มีต่อการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาวิชาชีพครู (หลักสูตร 5 ปี) โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความคาดหวังของผู้บริหารและครูที่มีต่อการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาวิชาชีพครู (หลักสูตร 5 ปี) จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นผู้บริหารโรงเรียนและครูประจำการ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 352 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multistage random samplings) ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามสภาพและความคาดหวังของผู้บริหารและครูที่มีต่อการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาวิชาชีพครู (หลักสูตร 5 ปี) 1 ฉบับซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) จำนวน 30 ข้อ และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one way analysis of variance: one way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยภายหลังการวิเคราะห์ความแปรปรวน (post-hoc tests) ใช้การทดสอบเปรียบเทียบเชิงซ้อน (multiple comparison tests) โดยวิธีการของ Tukey's ผลการสรุปดังนี้ 1. สภาพปัจจุบันของการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D.=.66) เพื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัจจุบันนักศึกษาครูมีจิตสาธารณะอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีจิตสาธารณะด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สูงสุดกว่าทุกด้าน ($\bar{X} = 4.01$, S.D.=.70) รองลงมาคือ ด้านความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.95$, S.D.=.70) และด้านความเสียสละ ($\bar{X} = 3.90$, S.D.=.69) ตามลำดับ และสภาพความคาดหวังของการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D.=.64) เพื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหารและครูต้องการให้นักศึกษาครูมีจิตสาธารณะอยู่ในระดับมากทุกด้าน และในกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ต้องการให้นักศึกษามีจิตสาธารณะอยู่ในระดับมากที่สุด ในทุกด้าน โดยมีความคาดหวังต่อการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาครูด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสูงสุดกว่าทุกด้าน ($\bar{X} = 4.36$, S.D.=.67) รองลงมาคือ ด้านความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.43$, S.D.=.68) และด้านความเสียสละ ($\bar{X} = 4.31$, S.D.=.69) ตามลำดับ 2. สภาพปัจจุบันและความคาดหวังของผู้บริหารและครู ในด้านความรับผิดชอบ ด้านความเสียสละ ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และภาพรวมที่มีต่อการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาวิชาชีพครู (หลักสูตร 5 ปี) แตกต่างกันตามขนาดของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: สภาพและความคาดหวัง, จิตสาธารณะ, นักศึกษาวิชาชีพครู (หลักสูตร 5 ปี)

Abstract

The purpose of this study was to investigate the current states and expectation of the administrators and teachers to the public mind of teaching profession students (five - years program) based on the school size. The samples were 352 administrators and teachers who were in Ayutthaya province by multistage random samplings, and the research tool was 5-rating scale questionnaire for examining the current states and expectation of the administrators and teachers to the public mind of teaching profession students (five - years program). The obtained data was analyzed by One way analysis of variance (One way ANOVA) and Post-hoc tests by using the Tukey's method. The results were as follows: 1. In overall, the states of public mind of the teaching profession students were at high level ($\bar{X} = 3.96$, S.D.=.66). When considering each aspect, it was found that the states of public mind of the teaching profession students were also at high level for all aspects. The highest was the public mind in *environmental conservation* ($\bar{X} = 4.01$, S.D.=.70), followed by the responsibility ($\bar{X} = 3.95$, S.D.=.70) and the sacrifice ($\bar{X} = 3.90$, S.D.=.69). The expectation on public mind of the teaching profession students were at high level ($\bar{X} = 4.33$, S.D.=.64). When considering each aspect, it was found that the administrators and teachers wanted the teaching profession students to have high levels of public mind in all aspects. In the large schools, they also wanted the teaching profession students to have high levels of public mind in all aspects, especially the public mind in *environmental conservation* ($\bar{X} = 4.36$, S.D.=.67), followed by the responsibility ($\bar{X} = 4.43$, S.D.=.68) and the sacrifice ($\bar{X} = 4.31$, S.D.=.69). 2. The current states and expectation of the administrators and teachers on the public mind of teaching professions students (five - years program) in the aspects of their responsibility, sacrifice and environmental conservation were different based on the school size with the level of statistical significance at .01.

KeyWords: The States and Expectation, Public Mind, Teaching Profession Students (five - years program)

1. บทนำ

ยุทธศาสตร์หนึ่งในการพัฒนาประเทศไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนนั้น จุดเน้นที่สำคัญประการหนึ่งคือ “เน้นการพัฒนาคน และคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” ให้มีความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพคนทุกช่วงวัยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีสติปัญญา รอบรู้ และมีจิตใจที่สำนึกในคุณธรรม จริยธรรม มีความเพียร มีโอกาสและสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิต ควบคู่กับการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมในสังคมและสถาบันทางสังคมให้เข้มแข็งและเอื้อต่อการพัฒนาคน [1] โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนในทุกมิติ โดยเฉพาะสร้างภูมิคุ้มกันในมิติด้านจิตสำนึก เนื่องจากจิตสำนึกเป็นคุณลักษณะทางจิตที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและการแสดงออกของมนุษย์ที่สังคมประเทศในปัจจุบันนี้กำลังต้องการความเอื้อเพื่อต่อเพื่อนมนุษย์ การ

ให้ความช่วยเหลือ การเสียสละให้กับคนอื่นอย่างเต็มอกเต็มใจ การดูแลใส่ใจสิ่งแวดล้อมและชุมชน เป็นทุนทางสังคมที่ประเทศกำลังผลักดันให้เกิดขึ้น เพื่อให้สังคมชาติบ้านเมืองสามารถดำรงอยู่ได้อย่างปกติสุข นั่นคือจิตสาธารณะ (public mind)

การปลูกฝังความสำนึกให้กับบุคคล เพื่อให้มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมจึงควรที่จะเกิดขึ้นในสังคมด้วยเหตุนี้ ในปัจจุบัน จึงมีการกล่าวถึงคำว่า “จิตสาธารณะ” เพื่อให้ผู้คนได้ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณะมากกว่าตนเอง สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ [2] ได้ให้ความหมายของจิตสาธารณะไว้ว่า หมายถึง การรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ต่อชาติ ซึ่งสอดคล้องกับชายโพธิ์สีตาและคณะ [3] ซึ่งใช้คำว่า จิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติ และให้ความหมายว่า การใช้สาธารณสมบัติอย่าง

รับผิดชอบหรือการรับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติ ซึ่งจะแสดงออกเป็นพฤติกรรมในลักษณะของ 1) รับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติด้วยการหลีกเลี่ยงการใช้ และการกระทำที่จะก่อให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อสาธารณสมัตินั้นๆ รวมไปถึงการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณสมบัติในวิธีที่ตนสามารถทำได้ 2) การเคารพสิทธิในการใช้สาธารณสมบัติของผู้อื่นในการใช้สาธารณสมบัติ จึงต้องคำนึงว่าผู้อื่นก็มีสิทธิในการใช้เช่นเดียวกันจะต้องไม่ยึดไว้เป็นของส่วนตัวและไม่ปิดกั้นโอกาสการใช้ประโยชน์ของผู้อื่น และการที่บุคคลจะมีจิตสำนึกสาธารณะได้นั้น จะต้องเริ่มจากจุดเล็กๆ ในครอบครัวเป็นอันดับแรก พ่อแม่และญาติต้องเป็นผู้ปลูกฝังในด้านคุณธรรมและจริยธรรมในกับบุตรหลาน และเมื่อเข้าสู่วัยเรียน สถาบันการศึกษาก็ควรต้องมีกิจกรรมที่จะเอื้อให้นักเรียน นักศึกษาได้แสดงออกถึงการมีคุณธรรม การมีจิตสำนึกสาธารณะเพื่อเป็นรากฐานในการดำรงชีวิตก่อนที่จะออกไปเผชิญกับสังคมในวัยทำงานต่อไป [4]

ในมหาวิทยาลัยปรากฏสิ่งที่เป็นปัญหาพฤติกรรมนักศึกษาที่ขาดจิตสาธารณะ เช่น ฉีกหนังสือห้องสมุดหวังเพื่อประโยชน์ส่วนตน การใช้น้ำประปา การใช้ไฟฟ้าอย่างฟุ่มเฟือยของนักศึกษาในอาคารเรียนและหอพัก พฤติกรรมนักศึกษาที่ไร้น้ำใจ ไม่มีความเสียสละแก่เพื่อนในชั้นเรียน ไม่ช่วยกันรักษาสาธารณสมบัติของมหาวิทยาลัย มีการขีดเขียนโต๊ะเรียน ในห้องน้ำ อีกทั้งยังไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น เพราะรู้สึกเสียเวลา พฤติกรรมดังกล่าวนี้แสดงว่านักศึกษามีพฤติกรรมที่ยังขาดจิตสำนึกสาธารณะมาก [5] สอดคล้องกับปัญพร ศรีปลั่ง [6] ซึ่งได้สรุปปัญหาที่แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมขาดจิตสาธารณะของนักศึกษาฝึกสอน เช่น ปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือในกรณีที่นอกเหนือจากงานสอน เห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนตน เช่น ไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมของทางโรงเรียนเพราะเห็นว่เสียเวลา และไม่ได้คะแนน หรือประโยชน์จากการช่วยงานที่ไม่ใช่งานในหน้าที่ ใช้ทรัพยากรของโรงเรียนอย่างฟุ่มเฟือย เช่น ไฟฟ้า กระดาษ เป็นต้น ไม่รับฟังการตักเตือนและไม่รู้สึกสำนึกผิดเพราะเห็นว่าผู้ที่ให้คำแนะนำไม่มีความเกี่ยวข้องกับตนเอง เช่น หากผู้ให้คำแนะนำไม่ใช่ครูที่เลี้ยงนักศึกษาจะไม่ใส่ใจคำแนะนำและไม่ปฏิบัติตาม เป็นต้น

กระบวนการผลิตบัณฑิตครูจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญ เพราะครูที่ผลิตออกไปนั้นต้องไปทำหน้าที่ปลูกฝัง

เยาวชนให้มีความรู้ทั้งทางด้านปัญญา และคุณธรรม จริยธรรม หากบัณฑิตครูที่ผลิตออกมามีคุณภาพและมีคุณธรรมจริยธรรมที่ดี ผลผลิตทรัพยากรมนุษย์ของประเทศก็จะดีตามไปด้วย ดังที่คณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ที่ได้กำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตในอุดมคติไทยไว้ 9 ประการ และพอสรุป ได้ ดังนี้ 1) มีความรู้ ทักษะ (ด้านวิชาการ วิชาชีพ วิชาชีวิต) และความสามารถระดับสากล เรียนรู้ (ใฝ่รู้) ตลอดชีวิต 2) มีคุณธรรม จริยธรรม วินัย ความรับผิดชอบ และความเป็นผู้นำ 3) มีสติปัญญา และวิจารณ์ญาณ มีชีวิตอย่างเป็นระบบ และสามารถแก้ไขปัญหาได้ 4) เข้าใจความเป็นจริง ของสังคมไทยและสังคมโลก รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง การแข่งขันในระดับสากล และสามารถปรับตัวได้อย่างมีความสุข 5) มีความเป็นประชาธิปไตย 6) มีจิตสำนึกและภาคภูมิใจในความเป็นไทย สามารถใช้ภูมิปัญญาไทยในการพัฒนาประเทศ 7) ตระหนักในคุณค่าทรัพยากร ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น 8) มีจิตสำนึกและศักยภาพในการสร้างงาน และ 9) มีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี เนื่องด้วยคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เป็นหน่วยงานในระดับอุดมศึกษาที่ทำหน้าที่ผลิตนักศึกษาคู ให้เป็นครูที่มีความรู้ ความสามารถ และเป็นคนดี มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ (TQF: Thai Qualifications Framework for Higher Education) ดังการกำหนดอัตลักษณ์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ คือ บัณฑิตมีวินัย ใฝ่เรียนรู้ คู่จิตสาธารณะ จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพและความคาดหวังของผู้บริหารและครูที่มีต่อการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาวิชาชีพครู (หลักสูตร 5 ปี) จำแนกตามขนาดโรงเรียน เพื่อมุ่งสนองตอบการเสริมสร้างและผลิตนักศึกษาวิชาชีพครูให้มีจิตสำนึกสาธารณะได้สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา ในท้องถิ่น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผน และพัฒนาโครงการ สร้างหลักสูตร ในการผลิตนักศึกษาวิชาชีพครูให้มีคุณภาพต่อไป

2.วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพและความคาดหวังของผู้บริหารและครูที่มีต่อการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาวิชาชีพครู (หลักสูตร 5 ปี)

2.2 เพื่อศึกษาสภาพและความคาดหวังของผู้บริหาร และครูที่มีต่อการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาวิชาชีพครู (หลักสูตร 5 ปี) จำแนกตามขนาดโรงเรียน

3. ขอบเขตการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารโรงเรียน และครู ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวนทั้งหมด 1,866 คน โดยจำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 166 คน และครู จำนวน 1,700 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารโรงเรียนและครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำนวนทั้งหมด 352 คน โดยจำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 39 คน และครู จำนวน 313 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage random samplings)

3.2 ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

ตัวแปรต้น คือ ขนาดของโรงเรียน

ตัวแปรตาม คือ สภาพและความคาดหวังของผู้บริหารและครูที่มีต่อจิตสาธารณะของนักศึกษาวิชาชีพครู (หลักสูตร 5 ปี)

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ โดยทำการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ดังนี้

4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม สภาพและความคาดหวังของผู้บริหารและครูที่มีต่อการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาวิชาชีพครู (หลักสูตร 5 ปี) 1 ฉบับซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) จำนวน 30 ข้อ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันที่มีต่อการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาวิชาชีพครู (หลักสูตร 5 ปี) โดยมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.72-0.84 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.982 และส่วนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความคาดหวังของผู้บริหารและครูที่มีต่อการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาวิชาชีพครู (หลักสูตร 5 ปี) โดยมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.78-0.86 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.986

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐาน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one way analysis of variance: one way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยภายหลังการวิเคราะห์ความแปรปรวน (post-hoc tests) ใช้การทดสอบเปรียบเทียบเชิงซ้อน (multiple comparison tests) โดยวิธีการของ Tukey's

5. ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

5.1 สภาพปัจจุบันของการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D.=.66) เพื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัจจุบันนักศึกษาครูมีจิตสาธารณะอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีจิตสาธารณะด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสูงกว่าทุกด้าน ($\bar{X} = 4.01$, S.D.=.70) รองลงมาคือ ด้านความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.95$, S.D.=.70) และด้านความเสียสละ ($\bar{X} = 3.90$, S.D.=.69) ตามลำดับ และสภาพความคาดหวังของการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D.=.64) เพื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหารและครูต้องการให้นักศึกษาครูมีจิตสาธารณะอยู่ในระดับมากทุกด้าน และในกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ต้องการให้นักศึกษามีจิตสาธารณะอยู่ในระดับมากที่สุดในทุกด้าน โดยมีความคาดหวังต่อการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาครูด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสูงกว่าทุกด้าน ($\bar{X} = 4.36$, S.D.=.67) รองลงมาคือ ด้านความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.43$, S.D.=.68) และด้านความเสียสละ ($\bar{X} = 4.31$, S.D.=.69) ตามลำดับ

5.2 สภาพปัจจุบันและความคาดหวังของผู้บริหารและครู ในด้านความรับผิดชอบ ด้านความเสียสละ ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และภาพรวมที่มีต่อการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาวิชาชีพครู (หลักสูตร 5 ปี) แตกต่างกันตามขนาดของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6.อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพและความคาดหวังของผู้บริหารและครูที่มีต่อการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาวิชาชีวศร (หลักสูตร 5 ปี) สามารถอภิปรายผลดังนี้

1) สภาพปัจจุบันของการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัจจุบันนักศึกษามีจิตสาธารณะอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีจิตสาธารณะด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สูงสุดกว่าทุกด้าน รองลงมาคือ ด้านความรับผิดชอบ และด้านความเสียสละ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ได้ให้ความสำคัญกับการมีจิตสาธารณะของนักศึกษา โดยมีฝ่ายกิจการนักศึกษาที่เป็นฝ่ายที่ดูแลนักศึกษาในด้านของการทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวม และนอกจากนี้ฝ่ายกิจการนักศึกษาที่มีการจัดโครงการในการส่งเสริมการมีจิตสาธารณะให้กับนักศึกษาตั้งแต่อยู่ชั้นปีที่ 1 ปีที่ 5 ให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมและเป็นกิจกรรมที่จัดทุกปี เช่น กิจกรรม Big cleaning day กิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เชิงวัฒนธรรม กิจกรรมแข่งขันกีฬาภายใน กิจกรรมระกวาดดาวเดือน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ สุพจน์ ทรายแก้ว [7] ได้กล่าวถึง การก่อรูปของจิตสำนึกยังเกี่ยวข้องกับ คุณลักษณะทางด้านสติปัญญาและการกระทำของมนุษย์ อีกด้วย หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าจิตสำนึกเป็น ผลลัพธ์เชิงคุณลักษณะทางจิตใจของมนุษย์ที่ก่อรูปขึ้น ผ่านกระบวนการเรียนรู้ของบุคคล ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ นี้มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วน คุณลักษณะด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย ทักษะพิสัย ช่วยการเสริมสร้างการเรียนรู้ ให้แก่บุคคลในสังคมตามกระบวนการเรียนรู้ที่แสดงไว้ ข้างต้นอย่างเป็นระบบเพื่อทำให้ได้มาซึ่งทรัพยากรบุคคล ที่มีคุณภาพ (มีความรู้ ทักษะคต บุคลิกลักษณะและทักษะ) เป็นสิ่งที่สังคมทุกสังคมต้องดำเนินการผ่านกระบวนการ จัดการศึกษาซึ่งในทางสังคมศาสตร์จะเรียกกิจกรรมหรือ กระบวนการดังกล่าวว่า เป็นการกล่อมเกลாதงสังคม (socialization) อันเป็นกระบวนการผลิตซ้ำทาง อดมการณ์ที่มีผลทำให้สมาชิกของสังคมเกิดการรับรู้มี จิตสำนึกและมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ การกล่อมเกลาทงสังคมจึงเป็นกระบวนการในการสร้างเสริมการเรียนรู้ ให้แก่บุคคลหรือสมาชิกของความรู้ ความรู้สีก พฤติกรรม การประเมินคุณค่า การสังเคราะห์ การวิเคราะห์ การ นำไปใช้ ความเข้าใจ การจำได้ การสร้างจินตนิย การ

จัดระบบคุณค่า การเห็นคุณค่า การตอบสนอง การรับรู้ บุคลิกภาพ การกระทำ ประสพการณ์สังคม

ในสภาพความคาดหวังของการมีจิตสาธารณะของ นักศึกษาครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพื่อพิจารณา เป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหารและครูต้องการให้นักศึกษา ครูมีจิตสาธารณะอยู่ในระดับมากทุกด้าน และในกลุ่ม โรงเรียนขนาดใหญ่ต้องการให้นักศึกษามีจิตสาธารณะอยู่ ในระดับมากที่สุดในทุกด้าน โดยมีความคาดหวังต่อการมี จิตสาธารณะของนักศึกษาครูด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สูงสุดกว่าทุกด้าน รองลงมาคือ ด้านความรับผิดชอบ และ ด้านความเสียสละ ตามลำดับ จากผลการวิจัยดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่าจิตสาธารณะเป็นสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้น ในตัวของนักศึกษาเป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับอัต ลักษณะของนักศึกษาครูที่ต้องการให้เกิดขึ้นของคณะครุ ศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ คือ บัณฑิตมีวินัย ใฝ่เรียนรู้ คู่จิตสาธารณะ นอกจากนี้ก็มีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนา กิจกรรมพัฒนาจิตสาธารณะเพิ่มเติมเช่น จิตอาสาพัฒนา โรงเรียน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ให้นักศึกษาครูทุกสาขาวิชาได้ เข้าร่วมกิจกรรม นอกจากนี้ ในแต่ละสาขาวิชาของคณะ ครุศาสตร์ ได้กำหนดแผนการดำเนินงานของสาขาวิชา โดยกำหนดให้ 1 ปีการศึกษาต้องมีการจัดกิจกรรมให้ นักศึกษาได้ไปจัดกิจกรรมกับโรงเรียนต่างๆนอกสถานที่ เพื่อฝึกและพัฒนา นักศึกษามีจิตสาธารณะ ตามความ มุ่งหวังของครูและผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน ซึ่ง สอดคล้องกับปราโมทย์ โชติมงคล [8] ที่กล่าวว่า กิจกรรมนักศึกษานั้นทำให้กิจการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง จากการเข้าร่วมกิจกรรม และการเรียนรู้จะสั่งสมในตัว นักศึกษาจนเกิดเป็นคุณลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล ซึ่ง กิจกรรมนักศึกษาเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้นักศึกษาได้มี ประสพการณ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เรียนรู้บทบาท หน้าที่ของตนเอง เสริมสร้างความเป็นประชาธิปไตย รู้จัก รับผิดชอบต่อนตนเอง ผู้อื่นและสังคม ได้มีโอกาสในการ พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่ดี ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนา บัณฑิตให้มีคุณภาพ

2) สภาพปัจจุบันของผู้บริหารและครู ในด้านความ รับผิดชอบ ด้านความเสียสละ ด้านการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม และสภาพปัจจุบันภาพรวมที่มีต่อการมีจิต สาธารณะของนักศึกษาวิชาชีวศร (หลักสูตร 5 ปี) แตกต่างกันตามขนาดของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของ สภาพ ปัจจุบันที่มีต่อการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาวิชาชีวศร

(หลักสูตร 5 ปี) พบว่า นักศึกษาวิชาชีพรู (หลักสูตร 5 ปี) ที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 4.05 รองลงมาคือ โรงเรียนขนาดกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.94 และโรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ย 3.42 ทั้งนี้เนื่องจากสภาพแวดล้อม หรือบริบท และความพร้อมด้านต่างๆ ของโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก นั้นแตกต่างกัน ดังนั้นนักศึกษาวิชาชีพรู จึงมี ความรับผิดชอบ ความเสียสละ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มากน้อยแตกต่างกันไปตามธรรมชาติของนักเรียนและโรงเรียน ดังเช่น โรงเรียนขนาดใหญ่จะมีกิจกรรมค่อนข้างมากในแต่ละปี เช่น งานหัตถกรรมประจำปี งานแข่งขันประกวดเวทีต่างๆมากกว่า โรงเรียนขนาดกลาง และขนาดเล็ก เป็นต้น นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า นักศึกษาวิชาชีพรู (หลักสูตร 5 ปี) มีจิตสาธารณะอยู่ในระดับมากทุกด้านซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลิกา ผิวเพชร [9] ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะ ได้แก่ คุณธรรมจริยธรรม ความฉลาดทางอารมณ์ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและพฤติกรรมการสอนของครู ดังนั้นการที่จะพัฒนาพฤติกรรมให้นักเรียนมีจิตสาธารณะ ต้องได้รับความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียนช่วยดูแลป้องกันและแนะแนวทาง และเน้นลักษณะ เขียนงาม [10] ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวกับจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยพบว่า นักศึกษามีจิตสาธารณะอยู่ในระดับดี ร้อยละ 75.30 มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ร้อยละ 98.30 มีความรับผิดชอบต่อสังคมร้อยละ 94.50 และมีความรับผิดชอบต่อตนเอง 78.10 ซึ่งสถาบันครอบครัวเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีจิตสาธารณะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สภาพความคาดหวังของผู้บริหารและครู ในด้านความรับผิดชอบต่อ ด้านความเสียสละ ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และสภาพปัจจุบันภาพรวมที่มีต่อการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาวิชาชีพรู (หลักสูตร 5 ปี) ความแตกต่างกันตามขนาดของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของ สภาพปัจจุบันที่มีต่อการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาวิชาชีพรู (หลักสูตร 5 ปี) พบว่า นักศึกษาวิชาชีพรู (หลักสูตร 5 ปี) ที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 4.55 รองลงมาคือ โรงเรียนขนาดกลาง มีค่าเฉลี่ย 4.26 และโรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ย 4.13 ซึ่งจากข้อค้นพบจากผลการวิจัยจะพบว่า มีความคาดหวังอยู่ในระดับมากถึง

มากที่สุด และมีระดับความความคาดหวัง แตกต่างกันตามขนาดของโรงเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสภาพบริบทของโรงเรียนแต่ละขนาดแตกต่างกัน ดังนั้นโรงเรียนจึงต้องการนักศึกษาครูที่มีจุดเด่นที่นอกเหนือจากความเก่งทางวิชาการ คือ การมีจิตสาธารณะ ทั้งในด้านความรับผิดชอบต่อ ด้านความเสียสละ ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แตกต่างกัน เช่น โรงเรียนขนาดใหญ่จะมีกิจกรรม การประกวด แข่งขัน ภาระงานต่างๆ และจำนวนนักเรียนที่ต้องดูแลรับผิดชอบมากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก นอกจากนี้ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าจิตสาธารณะนั้นมีความสำคัญและต้องการให้เกิดในตัวนักศึกษาครูโดยคาดหวังอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก นักศึกษาครูเป็นบุคคลสำคัญในการพัฒนาอนาคตของชาติ คือ เด็กๆ และเด็กๆต้องเติบโตในสังคมซึ่งมีคนมาอยู่รวมกันเป็นสังคมย่อมต้องมีความสัมพันธ์ในรูปแบบการพึ่งพากันคนในสังคมซึ่งมีบทบาทหน้าที่แตกต่างกันไป ถ้าคนในสังคมขาดจิตสาธารณะซึ่งนอกจากจะมีผลกระทบต่อบุคคล ครอบครัว องค์กรแล้วการขาดจิตสาธารณะยังมีผลกระทบต่อชุมชนระดับประเทศได้ ผลกระทบต่อบุคคลทำให้เกิดปัญหา คือ สร้างความเดือดร้อนให้กับตนเอง สร้างความเดือดร้อนให้กับคนอื่น ผลกระทบระดับครอบครัวทำให้เกิดปัญหา คือ ความสามัคคีในครอบครัวลดน้อยลง เกิดการแก่งแย่งทะเลาะเบาะแว้งภายในครอบครัว ผลกระทบระดับองค์กรทำให้เกิดปัญหา คือ การแบ่งพรรคแบ่งพวกภายในองค์กร ความเห็นแก่ตัวแก่งแย่งชิงดีชิงเด่น การเบียดเบียนสมบัติขององค์กรเป็นสมบัติส่วนตัว องค์กรไม่ก้าวหน้าประสิทธิภาพและคุณภาพของงานลดลง เป็นต้น [11] นอกจากนี้ดวงเดือน พันธุมนาวิน [12] ได้กล่าวถึงการปลูกฝังจิตสาธารณะไว้ว่า ควรทำการปลูกฝังให้เกิดขึ้นตั้งแต่วัยเด็ก เพราะเป็นช่วงที่เด็กมีความไวต่อการปลูกฝังและส่งเสริมจริยธรรม วัฒนธรรมเป็นอย่างดี เพราะเด็กยังเป็น “ไม้อ่อนที่ดัดง่าย” การปฏิบัติต่อเด็กอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กทั้งร่างกายและโดยเฉพาะความเหมาะสม ด้านพัฒนาการทางจิตใจของเด็ก จะเป็นการป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ได้มาก เพราะในวัยเด็กจะสามารถเห็นความแตกต่าง สามารถคิดเปรียบเทียบ คิดแยกแยะวัตถุออกเป็นหมวดหมู่ขั้นตอน รู้สึกคิดโดยใช้การสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยงได้ เด็กจะเริ่มสนใจสิ่งแวดล้อมรอบตัวแทนการสนใจตนเองซึ่งถ้าเด็กได้รับการปลูกฝังจิต

สาธารณะให้เป็นไปในทางที่ถูกต้องเหมาะสม เมื่อเติบโตขึ้นจะทำให้สามารถเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของกระแสเศรษฐกิจวัฒนธรรม อันจะส่งผลให้สามารถอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างมีความสุขกายสบายใจตลอดจนเป็นบุคลากรที่ดี ที่เหมาะสม ของครอบครัวสังคมต่อไป

7. ข้อเสนอแนะการวิจัย

7.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

หน่วยผลิตครูและหน่วยงานที่ใช้ผลผลิต เช่น คณะครู ศาสตราจารย์ สถานศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ สามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนานักศึกษาครู เพื่อเสริมสร้างและผลิตนักศึกษาวิชาชีพครูให้มีจิตสำนึกสาธารณะได้สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา ในท้องถิ่นและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF: Thai Qualifications Framework for Higher Education) อันจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผน และพัฒนาโครงการสร้างหลักสูตร ในการผลิตนักศึกษาวิชาชีพครูให้มีคุณภาพต่อไป

7.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. ขยายขอบเขตของการศึกษาโดยทำการศึกษาสภาพและความคาดหวังของผู้บริหารและครูที่มีต่อการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาวิชาชีพครู (หลักสูตร 5 ปี) ด้วยการใช้วิธีวิทยาการวิจัยที่หลากหลายมาทำการศึกษ เช่น การใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) หรือการใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงผสมวิธี (Mixed-Method Research) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลุ่มลึกและหลากหลายมิติมากขึ้น

2. นำผลการศึกษานี้ไปศึกษาต่อยอดในการพัฒนาเสริมสร้างและผลิตนักศึกษาวิชาชีพครูให้มีจิตสำนึกสาธารณะ เช่นการพัฒนาหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสำนึกสาธารณะสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู หรือการพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างจิตสำนึกสาธารณะสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู

8. เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ฉบับที่ 11, คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555.

- [2] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545, สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542.
- [3] ชาย โพธิ์สิตาและคณะ, “รายงานการศึกษาวิจัย เรื่อง จิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ: ศึกษากรณี กรุงเทพมหานคร. นครปฐม,” สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. 2540.
- [4] สุคนธ์ธำ เสงี่ยมเจริญ, “การวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสำนึกสาธารณะในนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,” ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2556.
- [5] อ้อมใจ วงษ์มณฑา, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์,” สถาบันวัฒนธรรมศึกษา กัลยาณิวัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2553.
- [6] ปิ่นพร ศรีปลั่ง, “การพัฒนากิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษาครูศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม,” คุชภินิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา, 2559.
- [7] สุพจน์ ทราญแก้ว, “จิตสำนึกสาธารณะ การก่อรูปและกระบวนการเสริมสร้าง,” วารสารเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์. ปีที่ 4, ฉบับที่ 1, 2546, หน้า 48-49.
- [8] ปราโมทย์ โชติมงคล, นโยบายกิจการนักศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัยในแผนพัฒนาฯ ระยะที่ 8, กองบริการการศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย ทบวงมหาวิทยาลัย, 2541.
- [9] อัญชลิกา ผิวเพชร, “ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน,” วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ปีที่ 17, ฉบับที่ 1, 2555, หน้า 331-342.

- [10] นางลักษณ์ เขียนงาม, “การจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาการคิดและจิตสาธารณะในวิชากิจกรรม เน้นแนวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน สาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่,” วารสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. ปีที่ 1, ม.ค.-มิ.ย, 2553, หน้า. 101-108.
- [11] ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจกร, สำนักไทย ที่พึ่งปรารถนา, เดือนตุลาคม, 2543.
- [12] ดวงเดือน พันธมนาวิน, “การกำหนดปัญหาการ วิจัยและการพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย: ด้าน พฤติกรรมจริยธรรมและด้านอื่นๆ ครั้งที่ 2 วิธีการ วิจัยและเขียนรายงานการวิจัย,” การประชุมทาง วิชาการ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์, 2538.